

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ управління Державної служби
якості освіти в Івано-Франківській
області

18 лютого 2023 р. № 35-о

ПРОГРАМА
моніторингу щодо забезпечення професійного розвитку вчителів початкових
класів закладів загальної середньої освіти
Івано-Франківської області

I. Загальні положення

В умовах розбудови Нової української школи «посилюється орієнтація на особистісно-професійний розвиток вчителя, його професійні інтереси, потреби, можливості». Усе більш відчутним «стає соціальний запит на новий тип педагога», здатного вирішувати професійні проблеми в умовах варіативності освіти, творчого пошуку моделей та технологій в організації навчальної діяльності учнів, виховної роботи.¹

Цілком закономірно, що до вчителя початкових класів НУШ висуваються вимоги, відповідно до яких він повинен мати високий рівень професійної компетентності.

Професійний розвиток педагогічних працівників передбачає постійну самоосвіту, участь у програмах підвищення кваліфікації та будь-які інші види і форми фахового зростання. Заклади освіти, в яких працюють ці вчителі, сприяють їхньому розвитку та підвищенню кваліфікації.

¹ Барабаш О.Д. Теоретичні та методичні засади проектування технології професійного розвитку вчителів початкових класів у системі післядипломної педагогічної освіти: монографія. Івано-Франківськ: «Симфонія форте», 2019. С. 23

Так, згідно зі статтею 18 ЗУ «Про освіту» безперервний професійний розвиток – це безперервний процес навчання та вдосконалення професійних компетентностей фахівців після здобуття вищої та/або післядипломної освіти, що дає змогу фахівцю підтримувати або покращувати стандарти професійної діяльності і триває впродовж усього періоду його професійної діяльності.

Відповідно до статті 39 ЗУ «Про освіту» визначено поняття професійного стандарту – вимог до компетентностей (динамічних комбінацій знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність) працівників, що слугують основою для формування професійних кваліфікацій.

Окремо зазначимо, що професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» визначає професійні компетентності вчителя відповідно до кваліфікаційних категорій для планування кар'єрного зростання, а також є основним інструментом під час самооцінювання й формування траєкторії професійного зростання, орієнтиром для атестації (сертифікації).

У цьому контексті також є важливим підвищення кваліфікації вчителя. Наведемо тези нормативно-правових актів, які регулюють цей процес: ЗУ «Про освіту» (педагогічні, науково–педагогічні та наукові працівники мають право на вільний вибір освітніх програм, форм навчання, закладів освіти, установ і організацій, інших суб'єктів освітньої діяльності, що здійснюють підвищення кваліфікації та перепідготовку педагогічних працівників (ст.54); педагогічні працівники зобов'язані постійно підвищувати свій професійний і загальнокультурний рівні та педагогічну майстерність (ст.54); держава забезпечує педагогічним працівникам оплату підвищення кваліфікації (ст.57); заклади освіти сприяють їхньому професійному розвитку та підвищенню кваліфікації. Закон також

встановлює основні засади і джерела фінансування професійного розвитку та підвищення кваліфікації педагогічних працівників (ст.59, ст.78, ст.79); ЗУ «Про повну загальну середню освіту» (визначає участь засновника, керівника та педагогічної ради закладу освіти у підвищенні кваліфікації педагогічного працівника (ст.37, ст.38, ст.40); встановлює обсяг та загальну структуру процедури підвищення кваліфікації (ст.51); Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, який визначає: процедуру; види; форми; обсяг (тривалість); періодичність; умови підвищення кваліфікації педагогічних працівників; механізм оплати; умови і процедуру визнання результатів.

Професійний розвиток учителів початкових класів має динамічний характер і значною мірою пов'язаний з реалізацією Державного стандарту початкової освіти. Ба більше, проблеми, типові утруднення, що виникають у роботі вчителя, ведуть до появи нових професійних запитів.

Так, з ініціативи Міністерства освіти і науки України громадська організація «Центр підтримки освітніх реформ» у співпраці з Командою підтримки реформ МОН за фінансової підтримки Швейцарії через Швейцарську Агенцію розвитку та співробітництва і Міжнародного фонду «Відродження» проведено комплексне дослідження ефективності впровадження НУШ. Під час якого встановлено залежність між сформованістю наскрізних умінь учнів та методами роботи педагогів, стилем педагогічної взаємодії, організацією освітнього середовища.

Окрім того, серед викликів визначено запровадження інтегрованого навчання, нової системи оцінювання, методів та підходів, які застосовують вчителі на заняттях, що вказує на потребу в удосконаленні професійної майстерності педагога.

Беручи до уваги вищезазначене, актуальним буде проведення моніторингового дослідження щодо забезпечення професійного розвитку вчителів початкових класів закладів загальної середньої освіти Івано-Франківської області.

Метою моніторингу є виявлення та відстеження стану забезпечення безперервного професійного розвитку вчителів початкових класів закладів

загальної середньої освіти, визначення чинників, які впливають на формування траєкторії професійного зростання та вибір форм, видів, напрямів і суб'єктів надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації.

Відповідно до мети визначено **завдання** моніторингового дослідження:

– з'ясувати рівень обізнаності педагогічних працівників з професійним стандартом вчителя;

– проаналізувати результати самооцінювання професійного розвитку вчителів початкових класів (за переліком трудових функцій та професійних компетентностей);

– проаналізувати результати опитування консультантів центрів професійного розвитку педагогічних працівників Івано-Франківської області щодо надання допомоги та побудови траєкторії професійного розвитку вчителів початкових класів;

– проаналізувати результати вивчення документації щодо організації підвищення кваліфікації в закладах освіти;

– проаналізувати результати анкетування вчителів початкових класів щодо побудови траєкторії професійного розвитку та підвищення кваліфікації;

– з'ясувати чинники, які впливають на професійний розвиток вчителів початкових класів;

– розробити рекомендації за результатами моніторингового дослідження.

II. Об'єкти моніторингу: забезпечення безперервного професійного розвитку вчителів початкових класів НУШ: здійснення самооцінювання; формування власної траєкторії професійного розвитку; самоосвіта та вибір напрямів, форм, видів та суб'єктів підвищення кваліфікації.

III. Суб'єкт моніторингу: управління Державної служби якості освіти в Івано-Франківській області; департамент освіти та науки Івано-Франківської ОДА;

суб'єкти, які здійснюють науково-методологічний супровід моніторингу: Івано-Франківський ОППО.

Учасники моніторингу: вчителі початкових класів, керівники закладів загальної середньої освіти, консультанти ЦПРПП Івано-Франківської області.

IV. Індикатори

1. Рівень обізнаності педагогічних працівників з професійним стандартом.
2. Стан самооцінювання розвитку професійних компетентностей вчителів початкових класів для побудови траєкторії індивідуального розвитку.
3. Стан надання консультативної допомоги та підтримки педагогічним працівниками з питань планування та визначення траєкторії їхнього професійного розвитку.
4. Частка педагогічних працівників, які обирають різні види, форми та напрями підвищення рівня своєї педагогічної майстерності.
5. Частка педагогічних працівників, які вибудовують та реалізують траєкторію професійного розвитку.
6. Чинники, які впливають на професійний розвиток.

V. Вид моніторингу. Зовнішній. Регіональний.

VI. Методи, принципи та параметри моніторингу

1. Методи проведення моніторингу:
 - опитування учителів, консультантів;
 - аналіз документації;
 - анкетування керівників закладів загальної середньої освіти.
2. Принципи, відповідно до яких проводиться моніторинг:
 - науковість і методична обґрунтованість;
 - об'єктивність;
 - відповідність меті (валідність);
 - системність;
 - сприйняття громадськістю;

- відкритість деперсоніфікованих результатів, а також інформації про показники на регіональному рівні;
- закритість інформації про персональні результати опитування учителів, консультантів, керівників закладів освіти, а також про показники на локальному рівні (щодо закладів освіти громад, районів);
- інформативність результатів для різних категорій споживачів.

VII. Цикли моніторингу та основні етапи проведення

1. Моніторинг проводиться періодично за такими циклами:

I цикл – 2023-2024 н. р.;

II цикл – 2024-2025 н. р.;

III цикл – 2025-2026 н. р.

2. Основні етапи проведення моніторингу:

- визначення мети та завдань моніторингу;
- розроблення інструментарію моніторингу;
- формування вибірки дослідження (заклади загальної середньої освіти, які беруть участь у моніторингу);
- проведення онлайн-опитування вчителів;
- проведення онлайн-опитування вчителів, консультантів, керівників;
- аналіз документації;
- аналіз та узагальнення результатів моніторингу;
- підготовка й оприлюднення звітів за результатами моніторингу;
- підготовка й оприлюднення узагальненого звіту за результатами моніторингу;
- оприлюднення рекомендацій за результатами моніторингу.

VIII. Інструменти, що будуть застосовані під час моніторингу

1. Для анкетування учасників моніторингу використовуються:

- анкета для учителів;

- анкета самооцінювання розвитку професійних компетентностей вчителів початкових класів;
- анкета для консультанта, вчителя початкових класів;
- анкета керівника закладу загальної середньої освіти;
- форма аналізу документації.

2. Інформація, зібрана у процесі дослідження, може бути використана з дослідницькою метою. Неперсоніфіковані результати дослідження можуть бути опубліковані.

ІХ. Проведення опитування учасників моніторингу; аналіз документації

Опитування учасників моніторингу та аналіз документації проводиться відповідно до норм і вимог Порядку проведення моніторингу якості освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 16 січня 2020 року № 54 та нормативно-правових актів з питань організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти; у терміни, визначені графіком відповідного циклу моніторингу; у закладах загальної середньої освіти, які визначені відповідно до вибірки дослідження.

VIII. Визначення результатів моніторингу

1. Обробка та узагальнення результатів моніторингу здійснюється на основі даних статистично-математичної обробки результатів опитування, аналізу документації.

2. Інформування про результати моніторингу здійснюється шляхом оприлюднення інформаційно-аналітичних звітів на офіційному сайті Державної служби якості освіти України.

**Графік проведення моніторингу в 2023/2024 н. р.
та узагальнення його результатів**

№	Заходи	Відповідальні	Термін виконання
1.	Проведення онлайн-опитування вчителів початкових класів	Управління Державної служби якості освіти в Івано-Франківській області, департамент освіти та науки Івано-Франківської ОДА, Івано-Франківський ОІППО	до 30.11.2023
2.	Аналіз та узагальнення результатів дослідження I циклу моніторингу	Управління Державної служби якості освіти в Івано-Франківській області, департамент освіти та науки Івано-Франківської ОДА, Івано-Франківський ОІППО	до 29.12.2023
3.	Оприлюднення звіту і рекомендацій за результатами I циклу моніторингу	Управління Державної служби якості освіти в Івано-Франківській області, департамент освіти та науки Івано-Франківської ОДА, Івано-Франківський ОІППО	до 29.03.2024

**Графік проведення моніторингу в 2024/2025 н. р.
та узагальнення його результатів**

№	Заходи	Відповідальні	Термін виконання
1.	Проведення самооцінювання професійного розвитку вчителів початкових класів	Управління Державної служби якості освіти в Івано-Франківській області, департамент освіти та науки Івано-Франківської ОДА, Івано-Франківський ОППО	до 29.11.2024
2.	Аналіз та узагальнення результатів дослідження II циклу моніторингу	Управління Державної служби якості освіти в Івано-Франківській області, департамент освіти та науки Івано-Франківської ОДА, Івано-Франківський ОППО	до 30.12.2024
3.	Оприлюднення звіту і рекомендацій за результатами II циклу моніторингу	Управління Державної служби якості освіти в Івано-Франківській області, департамент освіти та науки Івано-Франківської ОДА, Івано-Франківський ОППО	до 31.03.2025

**Графік проведення моніторингу в 2025/2026 н. р.
та узагальнення його результатів**

№	Заходи	Відповідальні	Термін виконання
1.	Проведення онлайн-опитування вчителів початкових класів, консультантів ЦПРПП	Управління Державної служби якості освіти в Івано-Франківській області, департамент	до 30.05.2025

		освіти та науки Івано-Франківської ОДА, Івано-Франківський ОІППО	
2.	Аналіз документації	Управління Державної служби якості освіти в Івано-Франківській області, департамент освіти та науки Івано-Франківської ОДА, Івано-Франківський ОІППО	до 31.10.2025
3.	Анкетування керівників закладів загальної середньої освіти	Управління Державної служби якості освіти в Івано-Франківській області, департамент освіти та науки Івано-Франківської ОДА, Івано-Франківський ОІППО	до 27.02.2026
4.	Аналіз та узагальнення результатів дослідження III циклу моніторингу	Управління Державної служби якості освіти в Івано-Франківській області, департамент освіти та науки Івано-Франківської ОДА, Івано-Франківський ОІППО	до 31.03.2026
5.	Оприлюднення звіту за результатами моніторингу III циклу моніторингу	Управління Державної служби якості освіти в Івано-Франківській області, департамент освіти та науки Івано-Франківської ОДА, Івано-Франківський ОІППО	до 29.05.2026
6.	Оприлюднення узагальненого звіту за результатами моніторингу	Управління Державної служби якості освіти в Івано-Франківській області, департамент освіти та науки Івано-	до 30.11.2026

		Франківської ОДА, Івано-Франківський ОІППО	
7.	Оприлюднення рекомендацій за результатами моніторингового дослідження	Управління Державної служби якості освіти в Івано-Франківській області, департамент освіти та науки Івано-Франківської ОДА, Івано-Франківський ОІППО	до 30.11.2026

Начальник

Любов КАСІЯН